

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevien neuvoston direktiivien 72/166/ETY, 84/5/ETY, 88/357/ETY ja 90/232/ETY sekä direktiivin 2000/26/EY muuttamisesta”

(KOM(2002) 244 lopullinen – 2002/0124 COD)

(2003/C 95/12)

Neuvosto päätti 16. syyskuuta 2002 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. joulukuuta 2002. Esittelijä oli Philippe Levaux.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 26. ja 27. helmikuuta 2003 pitämässään 397. täysistunnossa (helmikuun 26. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 81 ääntä puolesta, 5 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Ensimmäinen moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskeva direktiivi annettiin vuonna 1972, ja sitä seurasivat neljä muuta, vuosina 1984, 1988, 1990 ja 2000⁽¹⁾ annetut direktiivit.

1.2. Rajat ylittävän liikenteen kasvaessa jatkuvasti joitakin – etenkin vähimmäisvastuumääriin liittyviä – aikaisemmin annettujen säädösten säännöksistä on kuitenkin tarpeen saattaa ajan tasalle.

1.3. Lisäksi on osoittautunut välttämättömäksi korjata tietyt puutteet tai löytää ratkaisut toistuviin ongelmiin. Käsittelyä vaativia kysymyksiä ovat mm. seuraavat:

- vaikeus saada vakuutusta tilapäistä oleskelua varten toisessa jäsenvaltiossa
- vaikeus löytää lyhytaikaista vakuutusturvaa haluttaessa ostaa auto toisesta jäsenvaltiosta
- tarve parantaa jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden korvausturvaa moottoriajoneuvon liikennevakuutuksen piirissä

(1) Neuvoston direktiivi 72/166/ETY, annettu 24. päivänä huhtikuuta 1972, moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL L 103, 2.5.1972); Toinen neuvoston direktiivi 84/5/ETY, annettu 30. päivänä joulukuuta 1983, moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL L 8, 11.1.1984); Kolmas neuvoston direktiivi 90/232/ETY, annettu 14. päivänä toukokuuta 1990, moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL L 129, 19.5.1990); Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/26/EY, annettu 16. päivänä toukokuuta 2000, moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevien jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen lähentämisestä ja neuvoston direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta (neljäs liikennevakuutusdirektiivi) (EYVL L 181, 20.7.2000).

- todistuksen saaminen vakuutusyhtiöiltä vahingottomista vuosista tai liikennevahinkojen määrästä (ns. bonustodistus) siirtyessään toiseen vakuutusyhtiöön.

1.4. Edellä esitetyistä syistä Euroopan parlamentti hyväksyi heinäkuussa 2001 päätöslauselman, jossa se suositteli viiden liikennevakuutusdirektiivin antamista. Käsillä oleva direktiiviehdotus on komission vastaus tähän suositukseen.

2. Yleiset huomiot

2.1. Komitea tukee komission omaksumaa lähestymistapaa. Komission direktiiviehdotuksen tavoitteena on tarkistaa aikaisemmat direktiivit ”seuraavien päätavoitteiden saavuttamiseksi”:

- Ajantasaistetaan ja parannetaan liikennevahinkotapauksissa vahingon kärsineiden suojaa pakollisen liikennevakuutuksen avulla.
- Korjataan ja selvennetään voimassa olevia säännöksiä, jotta varmistetaan niiden yhdenmukaisempi tulkinta ja soveltaminen.
- Ratkaistaan toistuvat ongelmat tehokkaampien liikennevakuutuksen yhtenäismarkkinoiden luomiseksi.

2.2. Komitea toteaa, että vuonna 1972 annetun ensimmäisen direktiivin jälkeen on tehty useita muutoksia, jotta säädökset mukautettaisiin vastaamaan todellisuutta ja jotta voitaisiin puuttua niiden soveltamisessa ilmenneisiin erilaisiin ongelmiin.

2.2.1. Komitea katsoo tällaisen lainsäädäntäkäytännön olevan ristiriidassa useiden komission suuntaviivojen kanssa, joista mainittakoon valkoinen kirja eurooppalaisesta hallintotavasta, eurooppalaista hallintotapaa ja säädöskäytännön parantamista käsittelevä tiedonanto sekä lainsäädännön yksinkertaistamista ja parantamista koskeva toimintasuunnitelma. Komitea toteaa myös, että perättäisillä muutoksilla asetetaan kyseenalaiseksi moottoriajoneuvojen vakuutuksia koskevien määrysten johdonmukaisuus ja tavoitettavuus.

2.3. Komitea toteaa uudelleen, että tiettyjä perusteltuja tarkistuksia ei ole tehty direkttiivien antamisen jälkeen. Näin ollen vähimmäisvastuumäärien osalta käsillä olevassa direkttiiviehdotuksessa esitetään niiden korottamista 75 prosenttia direkttiivissä 84/5/ETY säädetyistä määristä, joita ei ole tarkistettu 18-vuoteen.

2.3.1. Komitea katsoo, että tällainen menettely ei ole johdonmukaista, sillä se johtaa liian suuriin kertakorotuksiin.

2.3.2. Lisäksi kuluneiden vuosien aikana eräät jäsenvaltiot ovat säätäneet kansallisessa lainsäädännössään direkttiivissä säädettyjä korkeampia vähimmäisvastuumääriä. Jäsenvaltioiden väliset poikkeamat kasvavat, mikä vaikeuttaa huomattavasti vakuutusmaksujen yhdenmukaistamista sekä tasapainoisen kilpailupolitiikan toteuttamista.

2.3.3. Komitea on tyytyväinen, että käsillä olevan direkttiiviehdotuksen 2 artiklan mukaan uusia vähimmäisvastuumääriä tullaan tarkistamaan viiden vuoden välein.

3. Erityistä

Komitea on käynyt yksityiskohtaisesti läpi ehdotetun direkttiivin artikkelit, joissa esitetään muutoksia aikaisempien direkttiivien säännöksiin. Komitea pitää näitä – useimmissa tapauksissa teknisluontoisia – muutoksia hyväksyttävänä lukuun ottamatta säännöksiä, jotka koskevat omaisuus- ja henkilövahinkojen vähimmäisvastuumääriä. Komitea esittää lisäksi joitakin huomautuksia ja ehdotuksia, jotka luetellaan seuraavassa artikloitain:

3.1. 1 artikla

3.1.1. Komitea pitää ehdotettuja muutoksia hyväksyttävänä.

3.2. 2 artikla

3.2.1. Direkttiiviehdotuksessa esitetään henkilövahingoille 1 000 000 euron vähimmäisvastuumäärää vahingon kärsintä kohti sekä omaisuusvahingoille 500 000 euron vähimmäisvastuumäärää vahinkotapausta kohti, riippumatta vahingon kärsineiden lukumäärästä.

3.2.2. Komitea ymmärtää, että aikana, jolloin jälleenvakuutuslalla on koettu suuria mullistuksia, ei ole toivottavaa esittää korkeampia vähimmäisvastuumääriä. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että vähimmäisvastuumäärien huomattava korottaminen johtaa poikkeuksetta tuomioistuinten määräämien korvausten jyrkkään nousuun erityisesti henkilövahingoissa. Tämän seurauksena vakuutusyritykset voivat nostaa vakuutusmaksujaan enemmän kuin mihin esim. ehdokasvaltioiden vakuutuksenottajilla mahdollisesti on varaa.

3.2.3. Komitea katsoo, että henkilövahingoissa korvaus vahingon kärsintä kohti – jolle direktiivissä ei ole säädetty ylärajaa – vastaa tietyissä tapauksissa rajoittamatonta korvausvastuuta. Ottaen huomioon joukkoliikennettä koskevat olemassa olevat erityissäännöt, joihin tätä direkttiiviä ei sovelleta, komitea ehdottaa 10 000 000 euron ylärajaa vahinkotapausta kohti henkilövahingoissa, riippumatta vahingon kärsineiden lukumäärästä. Tätä ylärajaa sovellettaisiin kymmenen vuoden ajan, minkä jälkeen komission tulee arvioida tilannetta uudelleen.

3.2.4. Komitea kannattaa sitä vastoin automaattista indeksisidonnaisuutta koskevia menettelytapoja.

3.2.5. Komitea ehdottaa, että komissio lisäisi direkttiivin 84/5/ETY 1 artiklaan uuden kohdan, joka kuuluisi seuraavasti:

”5 a) Jäsenvaltioiden on ryhdyttävä väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotta liikenneonnettomuuksien uhrit saisivat neljän kuukauden määräajassa tilapäisen korvauksen henkilövahingoista, kunnes korvauksen suuruudesta päätetään lopullisesti, mikäli määrän asettamisesta on valitettu tuomioistuimeen.”

3.2.6. Komitean mielestä direkttiivin 84/5/ETY 1 artiklan 6 kohta on poistettava. Komitea ei missään tapauksessa pidä hyväksyttävänä kyseisen kohdan toisessa alakohdassa olevaa viittausta vakaviin henkilövahinkoihin. Niiden määrittelyä ei ainakaan saa jättää jäsenvaltioiden tehtäväksi siitä ilmeisestä syystä, että uhrit joutuvat näin jäsenvaltiosta riippuen eriarvoiseen asemaan tapauksessa, jonka käsittely on yhdenmukaistettava.

3.3. 3 artikla

3.3.1. Komitea pitää ehdotettua muutosta hyväksyttävänä.

3.4. 4 artikla

3.4.1. Komitea kannattaa ehdotettuja muutoksia lukuun ottamatta 4 artiklan 2 kohtaa sekä 4 artiklan 4 kohtaa koskevia muutosehdotuksia.

3.4.2. 4 artiklan 2 kohta

3.4.2.1. Komissio ehdottaa, että direktiiviin 90/232/ETY sisällytetään "1 a artikla" jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden liikennevahingoissa aiheutuneiden henkilövahinkojen saamiseksi liikennevakuutuksen piiriin riippumatta ajoneuvon kuljettajan tuottamuksesta.

3.4.2.2. Komitea on tietoinen siitä, että heikompia tiellä liikkujia koskevia korvauksia on kehitettävä nykyisestään. "Heikompien tiellä liikkujien" tilanteen parantamisen ei tulisi ulottua vain jalankulkijoihin ja pyöräilijöihin vaan myös muihin ei-motorisoiituihin tiellä liikkujiin, kuten rullaluistelijoihin. Heikompien tiellä liikkujien tilannetta ei kuitenkaan tulisi parantaa vakuutusoikeudellisella direktiivillä, sillä näin myös vastuujärjestelmää koskevat jäsenvaltioiden määräykset ovat edelleen voimassa. Mikäli unionin toimivallan katsotaan ulottuvan korvausvastuujärjestelmään, tulisi heikompien tiellä liikkujien suoja säädellä unionin laajuisesti yhtenäisellä vastuujärjestelmällä. Tällaisen säännösten tulisi sisältää myös peruselementtejä, kuten tuottamus, ylivoimaisen esteen huomioon ottaminen ja tahallisuuden poissulkeminen.

3.4.2.3. Komitea esittääkin komissiolle, että kyseinen säännös poistetaan käsillä olevasta direktiiviluonnoksesta ("viides direktiivi") ja että sääntely sisällytetään vastuujärjestelmää koskevaan direktiiviin, jonka avulla tulisi parantaa korvausturvaa ja yhdenmukaistaa heikompia tiellä liikkujia koskevia sääntöjä.

3.4.2.4. Seuraavassa moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta käsittelevässä direktiivissä voitaisiin viitata vastuujärjestelmää koskevaan direktiiviin, ja kaikille liikenneonnettomuuksissa vahingon kärsineille voitaisiin taata yhtenäisen normiston mukainen korvaus.

3.4.3. 4 artiklan 4 kohta

3.4.3.1. Direktiiviin ehdotetaan lisättäväksi 90/232/ETY "4 b artikla", joka koskee vahingottomia vuosia tai aiheutuneiden liikennevahinkojen määrää koskevan todistuksen toimittamista.

3.4.3.2. Komitea katsoo säännöksen liian rajoittavaksi, sillä se velvoittaa vakuutusyrityksen toimittamaan liikennevahinkoja koskevan todistuksen vasta viidentoista päivän kuluessa vakuutus sopimuksen päättymisestä. Vakuutuksenottajat tarvitsevat itse asiassa tämän todistuksen ennen vakuutus sopimuk-

sen päättymistä löytääkseen uuden vakuutusyrityksen. Jos he saavat todistuksen vasta sopimuksen päätyttyä, he jäävät ilman vakuutussuojaa tietyksi ajaksi. Lisäksi vakuutuksenottaja voi tarvita tätä sopimusta milloin tahansa, erityisesti silloin, kun hän hankkii toisen ajoneuvon, jonka hän haluaa myös vakuuttaa. Komitea toivookin, että todistus toimitettaisiin viidentoista päivän kuluessa siitä, kun vakuutuksenottaja on sitä pyytänyt. Komitea toivoo lisäksi, että vakuutusyritys olisi myös velvollinen vastaamaan sähköpostitse ja/tai kirjeitse kaikkiin vakuutuksenottajan esittämiin hakemuksiin.

3.5. 5 artikla

3.5.1. Komitea pitää ehdotettuja muutoksia hyväksyttävänä.

3.6. 6 artikla

3.6.1. Komitea pitää täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä hyväksyttävänä.

4. Päätelmät

4.1. Komitea toteaa, että liikennevakuutuksia koskevat EU:n säädökset ovat moninkertaistuneet.

4.1.1. Ennen kuin tätä viidettä direktiiviä koskeva ehdotus on hyväksytty, seuraava direktiivi lienee jo suunnitteilla.

4.1.2. Muita muutoksia tai täydennyksiä tullaan epäilemättä laatimaan. Säädöksiä koskevien erillisten muutosten kasautuessa lainsäädännön soveltaminen muuttuu erittäin hankalaksi, mikä lisää väärinymmärryksen ja epä johdonmukaisuuden vaaraa laajentumisen kynnyksellä.

4.1.3. Lisäksi komitea esittää, että komissio ehdottaisi aiempien direktiivien (72/166/ETY, 84/5/ETY, 88/357/ETY, 90/232/ETY, 2000/26/EY) kokoamista tulevaan direktiiviin. Käsillä oleva viides direktiivi voitaisiin muuttaa "Liikennevakuutuksia koskevaksi EU:n säädöskokoelmaksi" liittämällä siihen koko kyseisen alan lainsäädäntö.

4.2. Myöhemmät muutokset tehtäisiin tämän ainoan säädösasiakirjan pohjalta, mikä takaisi säädöskokonaisuuden johdonmukaisuuden.

4.3. Tämä "Liikennevakuutuksia koskeva EU:n säädöskokoelma" voisi muodostaa lähtökohdan yleisluonteisemmalle "Vakuutuksia koskevalle EU:n säädöskokoelmalle".

Bryssel 26. helmikuuta 2003.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH